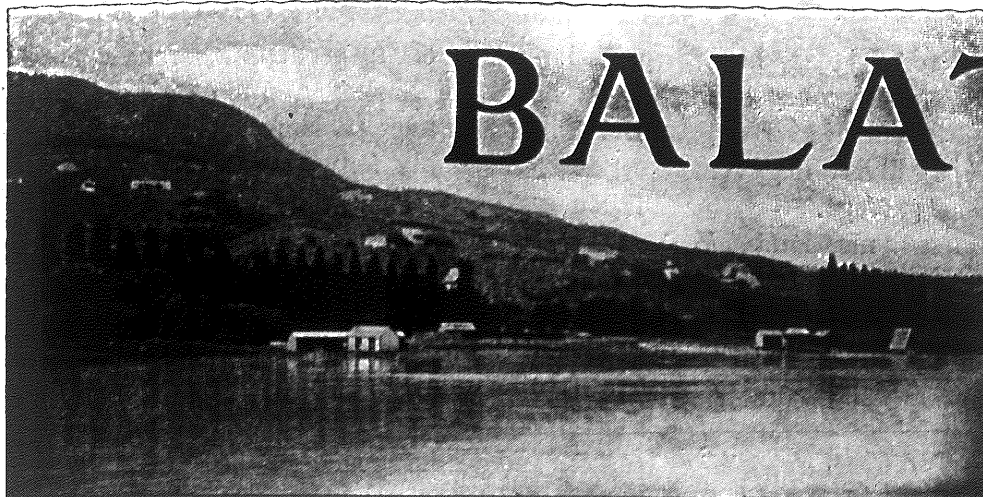

BALATON

A BALATONI
SZÖVETSÉG
HIVATALOS
ÉRTESÍTŐJE

TARTALOM: Az elmuló fűrdőidény. — Balatonfüred 1917. évi évadja. — A Balatontavi gőzhajózás jövője. — A hadiárvak veszprémi otthona. — A Balaton körül. — Hivatalos értesítések. — Hirdetések.

Az elmuló fűrdőidény.

AZ IDEI fűrdőidény vége felé tartunk. Megállapíthatjuk, hogy akkora látogatottságban, mint ebben az esztendőben, még soha nem volt része a kincses Balatonnak. A körülmények

Nem kis feladat elé állította a balatoni vármegeket az a kérdés, hogy mivel és hogyan fogják ezt a rengeteg embertömeget élelmezni? Ellátni minden jóval, amit a beteg, meg a pénzes ember megkíván. Elmondottuk, mi minden történt ennek érdekében és mit tett a szövetség

Balatonfüred: A Balaton partján. — Szlávi Károly felvétele.

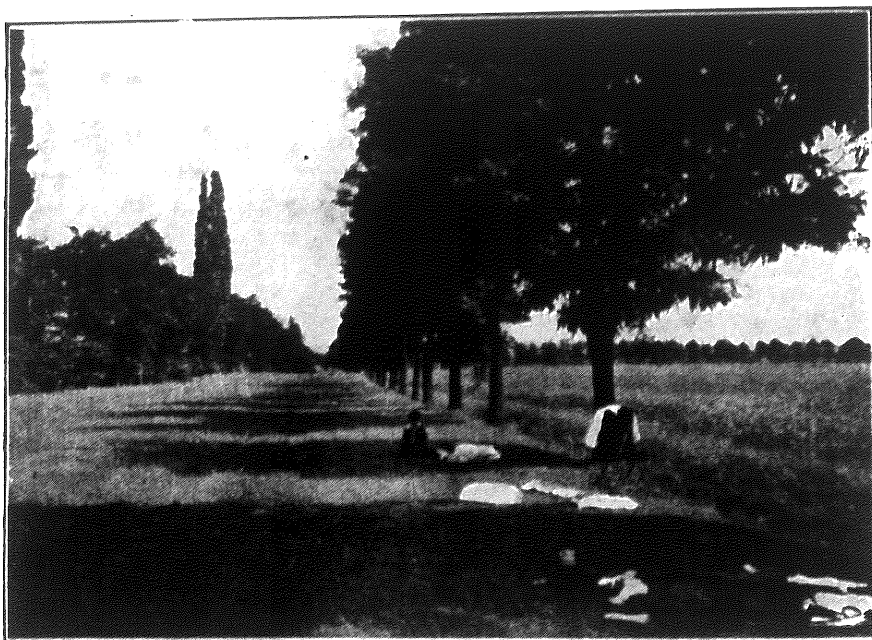
úgy akarták, hogy a Balatont észre kellett venni, mert széles országok területén nem volt olyan nyugodalmas pont, mint a mi nagy vizünk környéke. El is lepték nemcsak azok a magyarok tömegesen, a kik annyira szeretnek mindent, a mi nem a mienk, hanem az idegenek is jöttek. Nem egyenként, mint azelőtt, hanem csoportosan, tömegesen, százával.

is, hogy az idei, a legnagyobb eddigi fűrdőidény élelmezése meg ne akadjon. Nem akadt meg! Sőt reményen felül, simán ment minden. Mikor már azon a ponton voltunk nem egyszer, hogy megakadunk, mindig jött a mentő kéz, mely a nehézségeket elhárította. Óriási feladatot oldottak meg azok, a kik a balatoni fűrdők élelmezésének ügyét intézték ezen a nyáron és hogy a

munka nagyon jó volt, ezt bizonyítja az, hogy élelemhiány miatt egyetlen fürdővendég sem kényszerült itthagyni a Balaton partját. Pedig a Balatonnak negyven fürdője van és a negyven fürdőnek százezernyi a vendégserege.

Drágaság az volt, de hol nincs ez mostanában? Ha figyelembe vesszük azt, hogy hónapokon át eső nem esett, minek következtében minden elsült és elszáradt, és ez a szárazság országos jellegűvé vált, tehát a mi itt hiányzott, máshonnét is nehezen vagy sehogysem volt beszerezhető, be kell látnunk, hogy minő rendkívüli nehézségeket kellett leküzdeniök azoknak, a kiknek hivatala vagy üzlete körébe vágott a kellő mennyiségű és megfelelő minőségű élelmiszer előteremtése.

A fontos az, hogy a dolog sikerült és képe-

Balatonszemes: Kedves és csendes hely. — Dr. Köves János felvétele.

sek voltunk ellátni mindenkit, a ki idejött közbenk. Nem volt az a bő, terített asztal, mint máskor, de ha szűken is, mindenből volt és a kényesebb igények is kielégítő ellátást nyertek. Abban a reményben vagyunk, hogy az idei nyár, a mikor tízezrei a vagyonos embereknek látták és szeretették meg a Balatont, a kiknek különben eszük-ágába sem jutott volna a Balatont felkeresni, megteremti azt a rohamos fejlődést, a mit mind-ezideig nehezen és hiában vártunk.

A magyar bankok is kezdik észrevenni a Balaton kincseit. És ha a fürdőkbe való befektetés nem is kínál ma még túlságosan nagy hasznót, nem is kecsegtet búsás bevételekkel, mégis a jövő reményében szaporodik azoknak a bank-érdekeltségeknek a száma, melyeknek célja a balatoni fürdővidék felvirágoztatása. Ha a mindenható tőke úgy, a mint megindult és a mint ennek a vidéknek a kihasználatlanul heverő

páratlan kincsei megérdemlik, rendelkezésre fogja bocsátani azokat a milliókat, melyek a Balaton igazán naggyá, ismertté tételéhez szükségesek, akkor oly fényes áradata indul meg a fejlődésnek, a minőt ma álmodnism igen merünk.

Más országoknak is van vize! Akkor vagy nagyobb vize is, mint amienk, de az egy sem a Balaton. Alig van még egy olyan tó, a hol a legpazarabb természeti szépség mezőgazdasági fejlettséggel párosul. Ennek a tónak az egész vidéke nem elvadult-hegyvidék, hanem a mintagazdaságok, kertgazdaságok egymást szakadatlanul követő pompás láncolata. Ebbe a keretbe illesztve a sok ezer családi nyaralót és az idegenek tömeges befogadására szolgáló, már megépült és ezután megépülő nagyarányú palotákat, olyan csodaszép képet kapunk, a mit bárhol hiába keresünk. A Balaton nagy ügyét szívvel-lélekkel és szeretettel szolgálva, emlékezünk meg a fényes vendégjárásról, nagy köszönetet mondván mindazoknak, a kik az elmuló, emlékezetes fürdőidény alatt biztosították a Balaton mellett való tartózkodás zavartalanságát.

Balatonfüred 1917. évi évadja.*

MIDŐN a megtisztelő felhívást vettem, hogy jelen közgyűlésünk keretében ismertetném Balatonfüred ez évi fürdőidényét, örömmel teszem ezt,

mert egy látogatott, népes és tanulságos szezonról fogok beszámolni.

Mióta Balatonfüred téli tartózkodásra is megnyílt, szorosan körülhatárolt évadról nem lehet szó, mert minden évszaknak megvan a maga közönsége, a mely a rendelkezésünkre álló lakásokat elfoglalja, s különösen a folyó évben elmondhatom, hogy minden képzeimet felülmúló érdeklődéssel hajsztolták a lakásokat, s nem volt egyetlen napunk sem, a mikor a rendelkezésünkre álló lakások már előre való lefoglalással ki ne adáltak volna. Minden villa, magánbérház, szálló tömve, sőt napokon át a fürdőkabinoknak is voltak lakói.

Nem számítva a személyesen jelentkezőket és az ismétléseket, a postakönyv adatai szerint f. hó 23-ig 5162 esetben fordultak lakásért a fürdőigazgatósághoz, ebből 222 esetben külföldiek, leginkább bécsiék. Óriási érdeklődést mutatnak ez adatok. Sajnos, a jelentkezők csekély részének tudtunk csak elhelye-

* A Balatoni Szövetség közgyűlésén tartott előadás

zést biztosítani, mert ha 5-szöri felváltást veszek is számításba, a rendelkezésünkre álló 230 uradalmi lakásban kerekszámban 1000 vendégnek jutott hely, amelyhez hozzáadva ajánlatunkra a más kezelés alatt levő szállókban és privát villákban elhelyezett 500 vendéget, még is 3360 jelentkező maradt elhelyezetlenül, s ezek között legnagyobb arányszámban a külföldiek. Persze nem tudván a szokást, későn jelentkeztek, akkor, a mikor már nem állott rendelkezésünkre egyetlen lakás sem. Ebben az érdeklődésben nagy része van annak, hogy a háborús állapot miatt a külföld el van zárva a fürdőző közönségtől,

s másrészt, különösen a külföldieket, a jobb ellátási viszonyok kecsegtették, hogy végre magyarországi fürdőket is felkeressenek, s harmadsorban ez a példátlan, a gazdaságokra ugyan végzetes, de a fürdőknek annál kedvezőbb állandó száraz időjárás és tűrhetetlen hőség, ami a városi közönséget a forró falak közül elűzte. Érdekes adat, hogy míg 1916-ban az egész fürdőidény alatt az uszodát 12,879 fürdőző látogatta, addig a jelen évben folyó hó 23-ig máris 20,932-en.

Ez adatokból és az elmúlt 2 évi érdeklődésből láthatjuk, hogy évtizedeken át alig volt annyi jelentkező, mint most az utolsó három évben, s ebben magyarázatát találjuk, miért fejlődött oly csiga-lassúsággal fürdőügyünk. A keletkezőfélben levő fürdőhelyek fejlesztése, benépesítése különös agilitást parancsolt a vezetőségre, s talán a személyes összeköttetésnek, rábeszélésnek több köze van a fejlődéshez, mint a közönség elhatározásának, hogy ezt, vagy amaszt a hazai fürdőt felkeresse.

Úgy vagyok értesülve, hogy az összes balatonparti fürdőhelyeknek ezúttal tömeges látogatásban volt része. Tehát fürdőközönségben nincs hiány, s ha ez az érdeklődés már évtizedekkel előbb megindul, el lehet képzelni, hogy mily óriási nyomást gyakoroltak volna fürdőink fejlesztésére, s ekkor a háborús évek sem találnak bennünket ennyire készületlenül. E hatás alatt máris erős vágy jelentkezik egyes fürdők kiépítésére, fejlesztésére, s bár valóra válna, hogy a béke idején is ily érdeklődés mutatkozzék hazai fürdőink iránt, mert jól jegyezzük meg, hogy csak a jól megindult üzlet hajtására érdemes az erőket felhasználni, míg a megfeneklett üzleteket a világ összes motorai is nehezen indítják

Balatonszemes: Részlet. — Dr. Köves János felvétele.

meg. Érdekes jelenségül kell még megemlítenem, hogy a lakások iránti érdeklődés még a következő hónapokra sem lohadt le, sőt ami teljesen példátlan, már most több villabeli lakást foglaltak le téli tartózkodásra. Ennek valószínű és prózai háttere az, hogy jobb ellátást remélnek. Azonban ebbe ugyan csak alaposan beleszólt a helybeli községi előljáróság, mert tudomásunkra hozta abbeli határozatát, a mikor f. hó 16-án felhívja a villa- és háztulajdonosokat, hogy a bérbeadás alkalmával a jelentkező bérloket már eleve figyelmeztessék és világosítsák fel, hogy itt (Balatonfüreden) a hatósági közellátásból részesülni nem fognak, részükre semmi néven nevezendő élelem kiutalva nem lesz, mivel a helyi állandó lakosok közellátása is, a helyi kedvezőtlen gazdasági viszonyok közepette, nagy gondot fog okozni a hatóságnak.

A hatóság e kérdésben helyes alapon áll, neki ugyanis elsősorban a helyi lakosok ellátását kell szíven viselnie, s a ki látta, hogy eddig is mily nehézségekkel küzdött, s hogy az ellátás biztosítása

Balatonszemes: Bucsú a naptól. — Vajda Manó felvétele.

Balatonszemes: Első homokfürdő családi körben 30 havi hadifogság után. — Dr. Köves János felvétele.

érdekében eddig is mily odaadó munkát fejtett ki, s á ki tudja, hogy Balatonfüred-fürdő zavartalan és a viszonyokhoz mért kifogástalan ellátása a hatóságok hathatós gondoskodásának köszönhető, — elismerésünket nem tagadhatjuk meg azon szervektől, a melyek Balatonfüred közellátásának ügyét intézték. Mindazonáltal a hatóság fentebb említett intézkedésébe belenyugodni nem tudok. Most volna az első kínálkozó alkalom, hogy a Balaton kultuszának most még beláthatatlan emelésére ne csak a szanatóriumban ápoltt szívbeteg, de más üdülők is tartózkodjanak telen át a fürdőn.

Utát, módot kell tehát keresni, hogy a közellátás a fürdőtelepen tartózkodók összességére is kiterjesszessék, s ebbeli munkámban szabadjon kérem és remélnem Szövetségünk agilis Elnökségének hathatós támogatását, a melynek részéről a fürdők élelmezése terén eddig is sokat köszönhetünk. E révén van fogyasztási szövetkezetünk, e révén kaptunk a közélelmezési hivaltaltól 120 mm., s Zala vármegyétől 200 mm. lisztet, a melynek kiosztását Szövetségünk

titkárja intézte. Nagy munka, teljes elismerés érte. Nagy segítségünkre volt, hogy már eleve figyelmeztettük a közönséget, hogy élelmiszert hozzanak magukkal. Szállítási igazolvánnyal Budapestről ily módon: 3600 kg. liszt, 102 kg. hüvelyes, 900 kg. cukor, 41 kg. kávé, 640 kg. burgonya, 57 kg. rizs, 19 kg. dara, 54 kg. szilva, 5 kg. árpakása, 2 kg. pótkávé, 5 kg. mák, 1 kg. szappan, 150 db tojás, 2 kg. gerstli, 8 kg. lencse, 5 kg. tarhonya és 2 kg. borsó érkezett eddig Füredre. Szállítási igazolvány nélkül mintegy 300 mm. liszt és egyéb élelmiszer. Tekintélyes számok, s ennek köszönhető, hogy ellátásunk zavartalan menete biztosítva volt.

Szintén figyelemreméltó jelenség, hogy az ingatlanok forgalma eddig még nem ismert mértéket öltött és pedig oly túlzott értékeléssel, a mely még a háborús viszonyok szülte helyzettel sem okolható meg, s e részben némi aggodalommal tekintek a jövő elé, mert a minden reális alapot nélkülöző tökebefektetések akaratos és speculativ kamatoztatása biztosan káros kihatással fenyegeti éppen a polgári viszonyokhoz mért látogatottságot, s különösen azért, mert ezután sem lesz módjukban jobbat, többet, kényelmesebbet nyújtani. A megfigyelés és tapasztalat azonban mintha ráczáfolna ezen állításomra, mert az bizonyos, hogy mindaddig, amíg egy drágább szobával rendelkezünk, az olcsóbb szobákra nincs reflektáns. Ár mellékes, csak kényelmes és nagyobb komforttal berendezett legyen. Az ellentmondás látszata azonban megszűnik, ha a fürdővendég osztályozódását közelebbről tekintjük. A jó középosztály a népesebb, ez pedig nem keresi a fényes szállodai lakásokat, hanem megelégszik, sőt keresi a nagyobb családok befogadására alkalmas, habár kevésbé fényes, de olcsóbb villabeli lakásokat. Ennek az osztálynak elhelyeződését

félttem az előbb említett drágulástól, kárára a fürdőnek, s nagy megterhelhetetésére az amúgy is megterhelt jó középosztálynak.

Bár Balatonfüred gyógyfürdőjellege napról-napra jobban kidomborodik, s éppen az itt kezelt betegek távoltartandók minden zajosabb szórakozástól, azért az üdülő és szórakozni vágyó közönségről sem feledkeztünk meg, nyújtván neki annyi szórakozást, ami tőlünk tellett. Állandó cigányzene háromszor zenélt naponta a köztereken. Két hajókirándulást, július és augusztus hónapokban egy parkünnepélyt s 7 különféle hangversenyt és bűvészestélyt, a fiatalság részére pedig három ízben tánczenéstélyt rendeztünk, valamennyit jóté-

Balatonszemes: Vizi részlet. — Vajda Manó felvétele.

kony cél érdekében, ezenkívül pedig, a lehetőség szerint hetenkint 2—3 mozgószínház-előadást tartottunk.

Üzemünk menete elég zavartalan volt. Csak azon részében mutatkozott itt-ott fennakadás, amely az aszfóli áramszolgáltatáshoz van kapcsolódva. Belátom, hogy az országszerte mutatkozó szénhiány jelenségeit nekünk is éreznünk kellett, s mikor országos közintézmények, iskolák és más kulturális alkotások létérdekeik velejéig érezték e hiányt, akkor nem panaszkodom, mert elmondhatom, hogy bár némi megszorítással, de egyetlen üzemszünetet sem tartottunk. Hogy miként lesz a legközelebbi jövőben, előreláthatatlan, s talán még nehezebb viszonyok között, de akkor is azon tényezők hathatós támogatásában kell bizakodnom, a kik a magyarországi fürdőügyek zavartalan menetét, fejlődését szívükön viselik. S bármily megpróbáltatások következzenek is reánk, tartsunk ki türelemmel, minden erőnk latbavetésével az áldást és új fejlődést hozó béke reményében.

Vasary Ernő.

A Balatontavi gőzhajózás jövője.*

A HÁBORÚ a balatoni fürdőéletnek talán soha nem remélt föllendülését hozta magával. A tó partján minden ház tele van és ha még háromszor annyi hely volna: még az is megtelnék. A nagyobb fürdőhelyek kiépítésére reális pénzügyi alapon álló tervek bontakoznak ki és úgy látszik, hogy a jövő meghozza azt, a mit a Balaton-imádók álmaikban láttak: a nagyszabású, modern fürdőéletet. A Balatonnak minden kelléke megvan erre, a természet partját pazar szépségekkel rakta tele, vize pompás, fővénye helyenként vetekszik az Adria strandjával és a mi szintén igen fontos: közel van a fővároshoz. A vasárnap körüli déli vasúti vonatok az emberek tömegét viszik le és, a mint a napilapok írják, százakra megy azoknak a száma, a kik hely hiányában erről lemaradnak.

Odalent minden megvan, vagy legalább is minden fejlődik, csak a Balatontavi gőzhajózás az, a mi látszólag nem tart lépést, a mi nem tudja a fellépő igényeket kielégíteni. A közönség, a környező vármegyék, a balatoni érdekeltség hivatalos szócsöve: a «Balatoni Szövetség» folyton panaszkodik, kérelmez, a nélkül, hogy a viszonyokban valami jelentősebb változás állott volna be. Mindössze az történt, hogy a hajózási társaság 1909-ben a «Kisfaludy», 1913-ban pedig a «Jókai» gőzöst helyezte üzembe és azóta öt személyszállító gőzhajót jár.

Ma, a mikor nemcsak a tengeri, hanem a belvízi hajózás elé is minden kétséget kizáróan fényes jövő vár, a midőn a hajózási értékek máról-holnapra óriási áremelkedést értek el és a midőn a kormány a hajózási vállalatok támogatására mindent elkövet: a dolog mélyére kell néznünk és meg kell vizsgál-

nunk közelebbről, hogy mi az oka annak, hogy az ország egyetlen nagy tavának hajózási forgalma ilyen szomorú napokat él. Hibás-e a társaság, a mely talán magas tarifákkal busás hasznót vág zsebre és a közönség igényeivel nem törődik, vagy másban van a dolog nyitja?

A viszonyokat tanulmányozva, arra a meggyőződésre kellett jutnunk, hogy a hajózás stagnációjának minden inkább az oka, mint maga a hajóztársaság, a mely minden időben elismerésre méltó gondnal és hozzáértéssel, sőt legtöbbször anyagi áldozattal igyekezett a közönség növekvő igényeinek eleget tenni. Nézzünk meg közelebbről néhány adatot.

Legjellemzőbb az, hogy a társaság, a mely 1900—

Balatonszemes: Részlet a parkból. — Dr. Köves János felvétele.

1903. éveket leszámítva 1911-ig évenként mérsékelt osztalékot fizetett, 1911 óta folyton nagyobbodó veszteséggel dolgozik.

A személyszállítási forgalom és bevétel az utolsó tíz év alatt a következő volt:

Év	Utások száma	Hajók száma	Bevétel K
1906	58.000	3	61.000
1907	62.000	3	66.000
1908	66.000	3	71.000
1909	63.000	4	66.000
1910	58.000	4	55.000
1911	67.000	4	64.000
1912	66.000	4	59.000
1913	61.000	5	54.000
1914	44.000	5	39.000
1915	60.000	5	56.000

A háborús éveket nem is számítva, semmi sincs

* Megjelent a «Közlekedés» cz. folyóirat f. évi júliusi számában.

Balatonszabadi : Az intézetben gondozottak egy csoportja.

Az előtérben balról jobbra :

Márkus Miksa
udv. tan., főszerk.

Purjesz Lajos
főszerkesztő

Bárczy István
polgármester

ezekben az adatokban abból a haladásból, a mely más közlekedési vállalatoknál megtalálható és a mi a balatoni élet sokszor hangoztatott folytonos fejlődése mellett joggal elvárható volna. Hiszen ha más hasonló célra szolgáló közlekedési eszköz fejlődését vesszük alapul, a hol általában évenként mintegy 8—10 százaléknyi utasforgalom növekedést tapasztalunk, úgy 1913-ban legalább 110 ezer utas számnak és ennek megfelelő bevételnek, tehát a ténylegesnek éppen a kétszeresének kellett volna lennie! Még azt sem lehet mondani, hogy a társaság díjszabása magas volna.

Ellenkezőleg: sehol sem található olcsó körutazási és bérletjegyeket ad ki a társaság. Lássunk néhány példát. A Siófok — Balatonfüred — Badacsony — Fonyód — Siófok állomások körutazási forgalmában kombinált vasuti és hajózási 14 napig érvényes körutazási jegy ára az I. osztályban 8.40 kor., a II. osztályban 6.30 K, a III. osztályban 4.10 K.

És jellemző, hogy ezekből az 1910. évben összesen 28 drb II. és 21 drb III. osztályú jegyet vettek meg; az 1911. évben 7 drb I., 48 drb II., 26 drb III.; az 1912. évben 3 drb II. és 19 drb III.; az 1913. évben 9 drb II. és 7 drb

III.; az 1914. évben pedig egy darabot sem adtak el. Mennyire karakterisztikusak ezek a számok a siófoki közönségre, a melynek ez a körutazási jegy érdekét és kényelmét volna hivatva szolgálni! Úgy látszik: a közönség inkább a siófoki kávéházakban ül, mintsem, hogy körutazást téve a Balaton isten-áldotta vidékének szépségében gyönyörködjön.

A hajó-bérletjegyek árai szintén valósággal nevetésigesen olcsók: 15 napos I. osztályú bérletjegy 15 K, 30 napos 24 K, 60 napos 40 K. Ebből elkelt 1912-ben 1 drb 90 napos I., 2 drb 30 napos II.; 1913-ban 1 drb 90 napos II., 2 drb 30 napos I. és 3 drb 15 napos I. osztályú jegy.

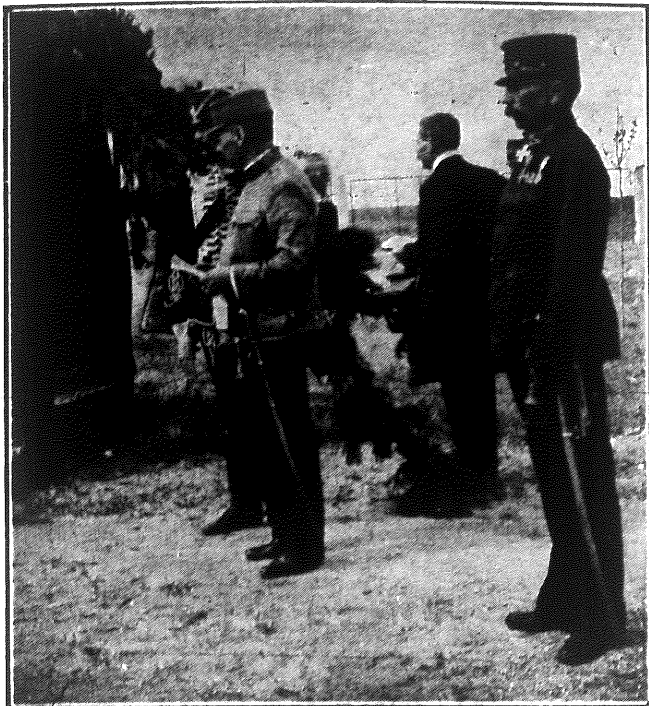
Kétségtelen az is, hogy az utolsó 12 év alatt az üzemi kiadások aránytalanul megnövekedtek. Itt sem beszélünk a háborús évekről, a melyekben az üzemi anyagok ára abnormálisan emelkedett, hanem például 1913-ról; így 1904 és 1913 között az üzem fenntartásának költsége kb. 50 százalékkal, a személyzeti kiadások pedig 90 százalékkal növekedtek, pedig jól tudjuk, hogy a társaságnál a személyzeti fizetések — kezdve a vezérigazgatótól — igen szerények és más közlekedési vállalatokéval össze nem hasonlíthatók.

Még az is itt van, hogy a hajózási vállalat személyforgalma az év két-három hónapjára terjed ki, a balatoni fürdők főszezonja még annyi se — a személyzetet pedig nem lehet a hajózási idény végén egyszerűen szélnek eresztetni. Két-három hónap alatt a fent vázolt csekély forgalommal azután igazán nem lehet azt a pénzt megkeresni, ami az egész évi üzem fenntartásához és azonfelül a befektetett tőke szerény, polgári kamatoztatásához szükséges.

Valamikor a balatoni hajózás aránylag elég nagy teherárú forgalmat tudott felmutatni, mióta azonban a balatoni vasút kiépült és a partok köröskörül jóforgalmú vasúthálózatot nyertek — azóta ez is minimumra szállt és ezt a minimumot is a Balatoni

Balatonszabadi : A szanatorium-avatás fővárosi vendégei.

Balatszabadi: Az ünnepi sátor előtt dr. Podor Oszkár
kir. tanácsos, főigazgató.

halásznál társasággal osztják meg. Az egyedüli tömegcikk a bazalt, a melyet Badacsonyból Fonyódra szállítanak. Ipartelep semmi sincs a Balaton környékén; jelentősebb teheráruforgalom tehát nem is várható.

A hajózásnak itt nem is az a feladata, hogy hosszújáratokat tartson fenn, hanem, hogy a szemközti partok forgalmi igényeit elégítse ki. Ebben a véleményben egyek: a környező vármegyék, a Balatoni Szövetség, a közönség, mely a fürdőket látogatja és maga a társaság. Három hajóval azonban, mert az öt közül egy állandóan tartalékban kell, hogy legyen, vagy a szükséges üzemi javítást végzik rajta, egy pedig a teherszállításhoz szükséges vonóerőt szolgáltatja, — a szemközti partok között nem lehet oly sűrű és gyors forgalmat fenntartani, mint aminő kívánatos volna. Maga a Balatoni Szövetség is új hajójáratok beállítását és ehhez új hajók beszerzését sürgeti. Sőt helyénvaló volna egy-két modern gyorsjáratú sétahajó vagy kiránduló hajó beállítása is, a melynek nem volna egyéb rendeltetése, mint az, hogy felváltva bonyolítaná le a keleti és nyugati medence partján levő fürdőtelepek kirándulóközönségének igényeit.

Az úgynevezett idegenforgalom is teljesen hiányzik a Balatonon. Felesleges most erről bővebben szólni, erről a témáról nálunk mindenütt már annyit írtak és szónokoltak, hogy bármít mondanánk: az csak ismétlés lenne. Csak

azt a tényt óhajtjuk leszögezni, hogy a külföldi tavakon vagy a partmenti tengerhajózásnál, sőt a belvizi hajózásnál, például a Rajnán is, — az utasok legnagyobb része idegekből kerül ki. Ezek csinálják az életet, a forgalmat a hajón, ezeknek van idejük a vasúttal szemben lassúbb hajóútra — és ennek az év legnagyobb részén át tartó forgalomnak köszönhetik a külföldi hajóstársaságok szép bevételeiket. Nálunk valahogy általában nincs meg a kellő érzék a vizen való utazás szépsége és kellemessége iránt; maguk a fővárosi helyi hajózási vállalkozások csak a legutóbbi időben kezdenek kifejlődni, a Dunagőzhajózási társaság például a kényelmes és olcsó budapest—budafok—ercsii helyijárait évekkel ezelőtt kellő forgalom híján kénytelen volt beszüntetni.

Fennáll azonban az a tapasztalatból leszűrődött tétel, hogy: a jó közlekedési lehetőség forgalmat teremt. Ha lesz néhány újabb járat, két-három új modern hajó és ha a társaságban lesz elég kitartás és türelem — amint hogy van, azt eddig is láttuk — úgy azt hisszük, hogy a balatoni hajózás reneszánsza el fog következni. Ehhez azonban a kitartáson és türelmen kívül pénz is kell. És itt megint egy igen jellemző dolgot állapíthatunk meg. A társaság 700 drb részvényének csak elenyésző töredéke, mintegy 50 darab van a balatoni érdekeltség birtokában, mégis ez az érdekeltség az — a balatonmenti birtokosok — akik leginkább panaszkodnak, noha a fürdőző közönségből a legnagyobb hasznot húzzák; — a többi részvény oly kezekben van, a kik messze laknak, az ország másik végében. Ily érdeklődés mellett természetes, hogy a társaságnak nem marad más hátra, mint hogy közgazdasági életünk általános receptje szerint szubvencióból fedezze az üzemi jövedelem hiányait. A legnagyobb és busás jövedelmet hajtó hajózási vállalatunk ma óriási szubvencziót

Balatszabadi: Az egyik hálóterem.

Balatonszabadi: A közös étkezőterem.

/élveznek — egészen helytelen és igazságtalan tehát az, hogy az egyetlen magyar tavunk hajóstársasága a legtisztességesebb üzletvitel mellett folytonos veszteséggel dolgozva, mindössze évi 24.000 korona szubvencziót kapjon, melyből még adó stb. címén 4—5 ezer korona le is számítódik.

Valami itt nincs rendén. A földművelésügyi miniszterium pazar bőkezűséggel nagyszabású kikötőket építtet, a kereskedelemügyi miniszterium pedig összetett kezekkel nézi, hogy a hajózás, amelynek tulajdonképp e kikötők épültek — hogy sorvad lassanként el. Minek hát a kikötő, ha nem lesz hajózás, a melyik azt használja?

Nem helyi, nem luxusérdekről van itt szó — de országos érdekről. Több figyelmet kell kérnünk a kereskedelmi kormánytól és több áldozatot a balatonmenti érdekeltségektől: a birtokosoktól és vármegyéktől. A Balatoni Szövetségnek vannak igényei a hajózással szemben, legyenek hát igényei a társadalommal és a balatoni érdekeltséggel szemben is! Csináljanak propagandát részvényjegyzésekre és arra, hogy az új részvényesek legyenek türelemmel és ne várják azt, hogy tőkéjük azonnal busás kamatot hozzon.

Csak ha az összes tényezők összefognak, csak akkor lesz meg a kívánt eredmény: a fejlődő balatoni élettel lépést tartó balatoni hajózás.

A Balatoni Szövetség ingyen nyújt felvilágosítást minden a Balaton fejlesztésével összefüggő kérdésben.

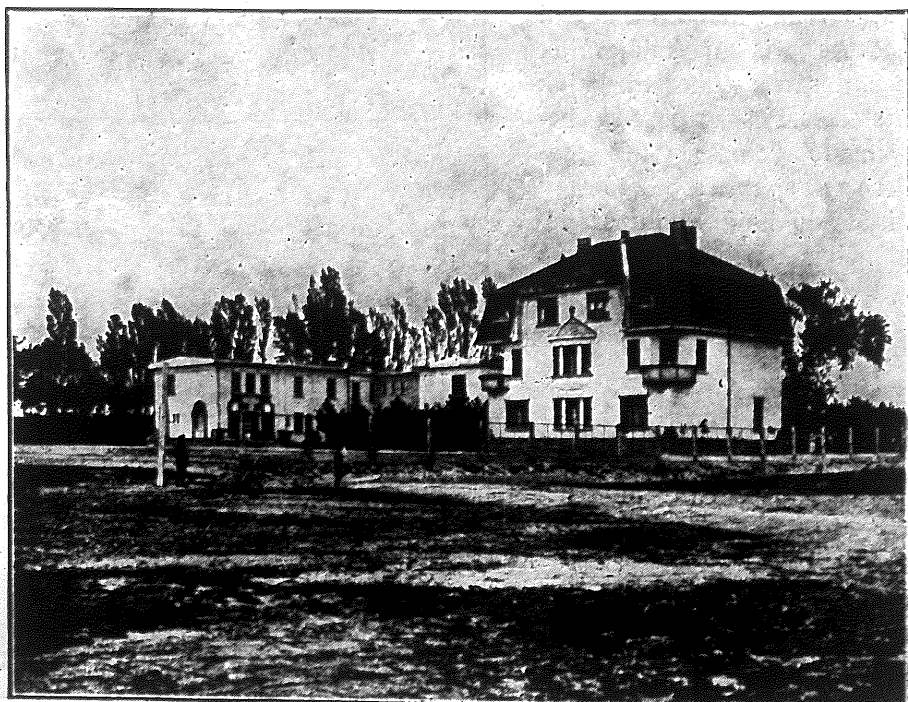
A hadiárvák veszprémi otthona.

AZ ORSZÁGOS Gyermekvédő Liga veszprémi bizottsága elhatározta, hogy középiskolában járó, katonáárvák részére Veszprém városban nagyszabású internátust létesít. A bizottság megkereste a Balatoni Szövetséget, indítsunk mozgalmat aziránt, hogy a tervbevett neml és hazafias intézmény céljaira a Balaton fürdői július hó 22-ik napján gyermeknapot tartsanak. A szép eszmét a szövetség felkérésére csaknem valamennyi fürdőnk felkarolta

és igen tekintélyes összeg érkezett be a Balatoni Szövetséghez az intézmény javára.

A legnagyobb összeget Siófokról kaptuk. Ezt követték Balatonalmádi, Balatonfüred, Balatonföldvár, Badacsony, Révfülöp, Balatonvilágos, Szárszó, Balatongyörök, Balatonaliga stb. Alább adjuk a gyűjtés részleteit.

Siófok. Gyűjtések: Csillag Gyuláné és Elvira 739.30 kor., Dóczy-Elsner 325 kor. Stein László 900 kor., Fábry József 249.20 kor., Boschán Mellus 520 kor., Lichtmann Lenke 687 kor., Simonyi Mária 257.20 kor., Kasznárné 231 kor., Polónyi Margit 210.70 kor., Gerley Baba 175.80 kor., dr. Kovácsné 171 kor., Steiner Lilly 170.40 kor., Kertész Mihályné 97 kor., Kovács Bözsi 77.70 kor., Wellisch-Greiner 28.30 kor., Breuer Eta 21 kor., K. Nagy Dezső 82.60 kor. Adományok. Elbogen Olga 39 kor., Szirtes Lilly 35 kor., Ullmann Károlyné 30 kor., Biró Ödön 30 kor., Kasznárné 10. kor., összesen 5087.20

Balatonszabadi: A szanatórium főépületének a Balatonra néző része.

Balatonszabadi: A hadiárvak egy csoportja.

kor. A gyűjtéssel kapcsolatban kiadás volt anyagokra 528 kor. A tiszta eredmény tehát 4559.20 kor.

Balatónalmádi. Az *Almádi Kör* részéről rendezett népi ünnepély tiszta jövedelme 2500 kor.

Balatónfüred. Az *Ivánfy* Jenő által rendezett hangverseny jövedelme 1134 kor. A dr. *Sümei* Józsefné *Vaszary* Ernőné, dr. *Legrand* Ferenczné, *Ruster* Béláné, dr. *Bokor* Gézáné vezetése mellett megindított gyűjtés eredménye 1003 kor., *Pető* Jánosné gyűjtése 47 kor., özv. *Tomory* Anasztázné adománya 20 kor., összesen 2201 kor.

Balatónföldvár. *Linhardt* Rózsika gyűjtése 300 kor., *Balatónföldvár* fürdő - részvénytársaság gyűjtése 660.27 kor. Összesen 960.27 kor.

Badacsony. *Ibos* Nándor gyűjtése 35 kor., *Magyar* Vilma és *Magyar* Emma gyűjtése 130 kor., *Fackh* Jenny és *Magyar* Emma gyűjtése 119 kor., *Kisné-Gombay* Jolán és *Magyar* Medi gyűjtése 82.90 kor., *Malatinszky* Mimi gyűjtése 45.10 kor., *Huszár* Károlyné és *Horváth* Bözsi gyűjtése 119 kor., *Vajda* Elek gyűjtése 12 kor., *Tretter* Dénesné adománya 10 kor., dr. *Magyar* Károly további adománya 4 kor. Összesen 557 kor.

Révfülöp. *Martos* Ágostonné rendezésével és *Fodor* Iza, *Gaszner* Klára, *Orbán* Márta, *Gaál* István, *Gaszner* Tibor, *Tóth* Dénes közreműködésével rendezett ünnepély eredménye 530 kor.

Szárszó. A szárszói fürdőegyesület gyűjtése 211.40 kor.

Balatónvilágos. A *balatónvilágosi* fürdőegyesület gyűjtése 320.47 kor.

Keszthely. *Mérei* Ignác adománya 50 kor (a bizottsághoz közvetlen befolyt). *Karácsony* Kálmán gyűjtése 148.02 kor., dr. *Dunst* Ferencz adománya 30 kor., *Reischl* Venczelné adománya 10 kor. Összesen 238.02 kor.

Tihany. *Hevesi* Bernát gyűjtése 33 kor.

Balatónaliga. Dr. *Philippy* Ödön gyűjtése 112 kor., dr. *Szász* Károly adománya 50 kor. Összesen 162 kor.

Balatongyörök. Dr. *Nógrády* László gyűjtése 212 kor. —

Alsóörs. Dr. *László* Mihály adománya 10 kor.

Balatónarács. *Öry* Benő adománya 8 kor.

Veszprém. Az *angolkisasszonyok* intézete adománya 5 kor.

A Helka, Kelén és Kisfaludy gőzösökön *Amanics* Antal hajóskapitány vezetése mellett eszközölt gyűjtés eredménye 90.94 kor.

Az összes gyűjtés eredménye 12598.30 kor.

A Balaton körül

A zalai alispán jelentéséből. Zala vármegye törvényhatósági bizottságának legutóbbi közgyűlésén az előadott alispáni jelentésben a balatoni fürdőkre vonatkozólag a következők foglaltatnak: «A fürdők élelmezése, bár ezek látogatottsága még ezentúl is tart és eddig is nagy volt, zavartalanul folyt le és a hátralevő időre is biztosítva van. Hogy a túlterhelt hatóságokat lehetőleg tehermentesítsem, az

Balatonszabadi: Hadiárvak a szanatórium előtt.

élelmezésnél a Balatoni Szövetségnek és szerveinek szívesen felajánlott közreműködését vettem igénybe. El kell ismerni, hogy a most említett tényezők a balatoni kultúra érdekeit szem előtt tartva, önzetlenül vették ki részüket a munkából és ha a zalai fürdők jó hírneve a nehéz körülmények dacára is csorbitatlan maradt, ebben a Balatoni Szövetségnek jelentős érdeme van.

A fürdők részére 350 métermázsa lisztet utaltam ki, a mely lisztet az Országos Közélelmezési Hivatal elnökének 45262—eln. 1917. sz. rendelete értelmében a vármegye részére a Haditermény Részvénytársaság természetben fog visszatéríteni. Ebből a lisztmennyiségből körülbelül 50 % Balatonfüreden, 35 % Keszthelyen és Hévízen, 15 % pedig Révfülöpön, Szepezden, Balatongyörökön, Badacsonytoma-

hadiárvaik részére létesítendő internátus javára a Balatoni Szövetséghez 12.548-30 korona érkezett be. Végül több kisebb jelentőségű ügy nyert elintéztet.

Az igazgató-választmány tanácskozását követő közgyűlésen *Batthyány* Lajos gróf elnöki megnyitójában visszatekintett a Szövetség eddigi munkálkodására és eredményeire, majd a jövő feladatait vázolta, annak a biztos reményének adott kifejezést, hogy kincses vidékünk az eddiginél is nagyobb fejlődés elé néz. A fölolvastott jelentés hivatkozik arra, hogy a szövetségi iroda csaknem egész tevékenységét a fürdők élelmezésének ügye foglalta le. Emellett időnek kellett jutni arra is, hogy a villamosművek részvénytársaság ügykezelését elvégezze, továbbá az idegenforgalom dolgában való rengeteg megkeresést elintézte. A jelentés örömmel

mutatott rá, hogy a Balatonnak az idén soha nem remélt látogatottságban van része és hogy a balatoni értékek minő rohamos módon emelkednek. A jelentés elismeréssel szól a zalai alispán támogatásáról, mely lehetővé tette, hogy a legnehezebb pontokon sem volt a fürdőélelmezésben fennakadás. A közgyűlés az előadottakat helyesléssel vette tudomásul és *Kolbenschlag* Béla zalai alispánnak sok értékes támogatásáért köszönétét nyilvánította.

A magyar közélet jelesei közül azokat a férfiakat, a kik az utóbbi időkben különös szeretettel és érdeklődéssel viseltettek a balatoni törekvések iránt, a Szövetség közgyűlése a tiszteletbeli tagok sorába egyhangulag megválasztotta.

És pedig *Apponyi* Albert gróf minisztert, *Andrássy* Gyula gróf és *Esterházy* Móricz gróf országgyűlési képviselőket, *Mezőssy* Béla és *Szurmay* Sándor báró minisztereket. A közgyűlés ezután az igazgató-választmány tagjaivá megválasztotta: *Putheány* Géza báró földbirtokost, *Breuer* Mór kir. tanácsost, a déli vasút vezérigazgatóját, *Schreiner* János jószágkormányzót, *Gaál* Gaszton földbirtokost, *Sümei* Vilmos országgyűlési képviselőt, *Fittler* Dezső dr. udvari tanácsost, *Sümei* József dr. fürdőorvost, *Lukcsics* József dr. egyetemi tanárt, *Paál* József nyug. jószágkormányzót, *Lisznyay* Damó Tihamér miniszteri tanácsost, *Batthyány* Gyula gróft, *Vaszary* Ernő fürdőigazgatót, *Lovas* Sándor miniszteri tanácsost, *Reischl* Venczel fürdőigazgatót, *Schulhof* Vilmos dr. fürdőorvost, *Fábry* Samu igazgatót, *Kónyay* Elemér fürdőigazgatót, *Kovács* Izor igazgatót, *Cservény* Ferencz vendéglőst, *Joó* Jánost nyug. plébánost, *Raichl* Károly. műszaki főtanácsost és *László* Domonkos műszaki tanácsost.

Az indítványok kapcsán elhatározták, hogy a

Balatonszabadi: A Bezerédj Viktor-gyermekszanatórium felavatásának ünnepélyén.

jon, Vonyarczvashegyen, Gyenesdiáson használtott fel. Ezenkívül a sanatóriumi igényekre tekintettel 8 métermázsa burgonyalisztet is utaltam ki a fürdők szükségletére.

A fürdőközönség ellátására 14 darab hizott sertést, 300 métermázsa cukrot, 12 métermázsa dánvaját, 3 métermázsa hajdinát, 10 métermázsa aszaltszilvát, 10 rekesz szardiniát, 2 métermázsa csokoládét és 60 kg. fügét bocsátottam a Balatoni Szövetség rendelkezésére. Az Országos Közélelmezési hivatal elnöke pedig 7 métermázsa babot, 3 métermázsa finom árpagyöngyöt utalványozott, a mely szintén a Balatoni Szövetség útján osztatott szét.

Közgyűlésünk. A Balatoni Szövetség augusztus hó 26-án Balatonfüreden a gyógyteremben *Batthyány* Lajos gróf elnöklése mellett közgyűlést tartott. Közgyűlés előtt az igazgató-választmány tanácskozott. Az új tagok fölvétele után bemutatásra kerültek a köszönő iratok. Ezt követőleg örömmel vették tudomásul, hogy a balatoni gyermeknap eredménye feltűnő szép és a Veszprémben, középiskolai tanuló

Szövetség a kormányhoz előterjesztést intéz az-iránt, hogy a nagymértékben a Balatonnál is föllépő lakbérzúsora megfelelő intézkedésekkel kiküszöböltessek. Másik indítvány kapcsán bizottságot küldöttek ki a balatoni gőzhajózás ügyében. A bizottság *Batthyány* Lajos gróf elnökle mellett *Óvári* Ferencz dr. ügyvezető-alelnökből, *Kvassay* Jenő miniszteri tanácsosból, *Perger* Ferencz gőzhajózási vezérigazgatóból, *Lazsánszky* Béla gőzhajózási titkárból, *K. Nagy* Dezső kir. főmérnökből, *Kovács* Izor igazgatóból és a Szövetség titkárából áll. Föladata lesz az egész kérdést a fejlődésnek megfelelő módon előkészíteni. Egy harmadik indítvány a fürdők gabonabevásárlása dolgában terjesztett elő. A közgyűlés megkérte a Szövetség elnökét és ügyvezető-alelnökét, hogy személyes befolyásukkal a kérdést helyes megoldásra segítsék. Ezután *Vaszary* Ernő érdekes előadása következett, melyért a közgyűlés köszönetét nyilvánította.

Szanatórium-avatás Balatonszabadin. Augusztus hó 26-án avatták fel, nagy ünnepség keretében az Országos Gyermekszanatórium Egyesület második balatoni gyermekszanatóriumát Balatonszabadin. Ismeretes olvasóink előtt, hogy pár évvel ezelőtt *Óvári* Ferencz dr., ügyvezető alelnökünk vetette fel a kérdést az új gyermekszanatórium létesítése érdekében. Nagyobb szabású, 15 holdas területet vásárolt és ezt oda ajándékozta a sanatórium céljaira. Ezenkívül nagy összegeket gyűjtött, hogy az intézmény ügyét előmozdítsa. Mint az országos egyesület ügyvezető elnökének indítványára, elhatározták, hogy az intézetben a háborúban elesett katonák árvaait fogják elhelyezni, teljesen díjmentesen s ez alapon is történt ez év júliusában az intézet benépesítése, apró, árva gyermekekkel. Az intézet hivatalos felavatása pedig augusztus hó 26-án történt meg. Az avatásra a király képviselőjében *Miksa* királyi herceg jövetelét várták, a ki azonban az ünnepélyre, váratlan okok miatt el nem jöhetett és a királyt az ünnepélyen *Ugron* Gábor belügyminiszter és *Szurmay* Sándor báró honvédelmi miniszter képviselték. Az előkelő társadalom számos tagja és a magyar sajtó számos kiváló képviselője jelenlétében történt meg az avatás, melynek több részletét képen is bemutatjuk. Az avatás után Siófokon ünnepi ebéd volt, ezt követőleg a siófoki szinkörben ünnepi előadás. A *Bézerédj* Viktor nevét viselő *balatonszabadii* gyermekszanatóriumba való felvételért az Országos Gyermekszanatórium igazgatóságához (Budapest, Stáhly-utca 15.) kell fordulni, hol minden szükséges felvilágosítást megadnak.

A *Balaton* hivatalos értesítőnk a tagok tagsági díj fejében kapják.

Megjelenik minden hó elsején és a szükséghez képest máskor is. Nem tagok részére előfizetési ár egész esztendőre 8 korona. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: *Balatonfüredfürdő*.

Kiadó- és laptulajdonos: *Balatoni Szövetség*.

A folyóirat szerkesztésére felügyel: *Óvári* Ferencz dr. szövetségi ügyvezető alelnök.

Felölős szerkesztő: *Cséplő* Ernő, szövetségi titkár.

≡ APRÓ HIRDETÉSEK. ≡

Balatonalmäßi festői helyén hatszobás, új, adómentes nyaraló, jutányosan eladó. Cim a kiadóhivatalban.

Eladó Balatonfüred Tamáshegyen egészben vagy feladarabolva 13 kat. hold szőlő, két nyaralóval, melléképületekkel és pincefelszereléssel. Remek szép kilátással a Balatonra. Előnyös fizetési feltételek. Részletes tájékoztatót a Balatoni Szövetség nyújt.

Balatonalmäßi remek, festői — por, füst, szunyogmentes — helyén hatszobás urasági villa, mellékhelyiségek, három verandás, jutányosan eladó. Cim a kiadóhivatalban. (121)

Balatonpartján 10 hold szőlő szép pincével, villatellék, 7 szobás úrilak eladó. Tudakozódásokat «Csoda-szép» jelíggel a Szövetség továbbít.

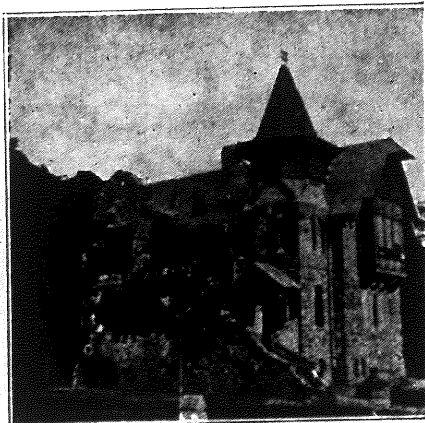
LEVELEZŐ.

LAPOK.

Hat változatú, művészi levelezőlapokat adott ki a Balatoni Szövetség. Levelezéseinknél ezeket a levelezőlapokat használjuk. Egy sorozat ára bérmentes küldéssel 30 fillér. Százát a szövetségi tagok 3.50 koronáért kapják □□

A Balaton mint gyógytényező.

Lenkei Vilmos Dani dr. e címet viselő érdemes munkája, mely a Balatoni Szövetség kiadásában jelent meg, kimerítő részletességgel és tudományos alapon tárgyalja a Balaton vizének gyógyító kincseit. A könyv bolti ára 3.— korona. — Szövetségi tagok 1.50 korona beküldése mellett bérmentve megkapják □□□□

EZEN ≡
VILLA JU-
TÁNYOS
ÁRBAN ≡
ELADÓ.

BŐVEBB
FELVILÁ-
GOSÍTÁST

AD ≡ A BALATONI SZÖVETSÉG
BALATONFÜREDEN ≡≡≡≡

Hirdetési árak: egész oldalon egyszeri közlés 100 K, féloldalon 50 K, negyedoldalon 25 K. Többszöri hirdetésnél megfelelő engedményt adunk.

HIRDETÉSEK

KÖZSÉGEK ÉS TESTÜLETEK KÖZÉRDEKŰ
HIRDETÉSEIT DIJMENTESEN KÖZÖLJÜK.

Kishirdetések ára 20 szóig 80 fill., ezen túl minden szó 4 fill. (Ennek értéke előre beküldendő) Hirdetéseket fölvesz a kiadó-
hivatal: Balatonfüreden.

Lépjünk be a Balatoni Szövetségbe!

Alapító díj 200 kor. Rendes tagsági díj évi 8 kor. Pártoló díj évi 5 kor.

A balatonparti nyaralás népszerűsítése, a közéletmezési viszonyok rendezése csak a fürdőtelepek és községek lakóinak szövetkezeti szervezkedése útján lehetséges. Addig, míg a Balaton mentén alkalmas gócpontokon, vagy községekben nem teremtenek fogyasztási szövetkezeteket, addig az élelmiszerek nehézkes beszerzése miatt mindig sok panasz fog elhangzani. Ha a balatonparti törzslakók és a villatulajdonosok egyesült erővel fogyasztási szövetkezeteket létesítenek, a nyaralók száma hirtelen felszökik, mert a pihenést és gyógyulást kereső közönség bizalommal fog a balatoni fürdők felé zarándokolni. 8—10.000 korona alaptőkével minden községben életképes «Hangya» szövetkezet szervezhető. Egy-egy üzletrész 25—30—40—50 korona lehet. A «Hangya» szövetkezeteket most kell szervezni, hogy a fürdőidényben már működhessenek. Felvilágosítások a szövetkezetekre vonatkozólag a «Hangya» igazgatóságánál, Budapest, IX., Közlőutca 34. szám és a Balatoni Szövetségnél szerezhetők. Az országban 1300 «Hangya» szövetkezet működik. Ezek összforgalma az 1915. évben 80 millió korona volt.

Müller Béla szobafestő és mázoló

Székesfehérvár, Vásártér 28. sz.

Elvállal mindennemű szakmájába vágó munkát jutányos áron, gondos kivitelben

A Vonatkísérők Országos Otthona tulajdonát képező

„Otthon“-szálloda Balatonkenese

A KÖZSÉG KÖZPONTJÁBAN, a Balaton partjától 100—120 méternyire, a szállodához tartozó parkban fekszik. — 80 minden komforttal berendezett szoba. — Nagy társalgó, kényelmes hall. Fürdőszobák minden emeleten. — A Balatonra épült s a szállodához tartozó kabinok mérsékelt díj ellenében bocsátatnak a szálloda vendégei rendelkezésére. — Külön csónakpark. — Tennis-pályák, stb. — A szállodában elsőrangú étterem van, mely 1500 embert fogadhat be. Az étterem előadások és táncmulatságok tartására is alkalmas és színpaddal is el van látva. — Az étterem előtt a szálloda parkjára és a Balatonra nyíló remek kilátással fedett és nyitott terraszok vannak. — Szobák 3 korona 50 fillértől feljebb. — Olcsó árak! — Penzió. — Csoportos kirándulóknak kedvezményes árak. — Tájékoztatóval és mindennemű felvilágosítással szolgál

az „Otthon“-szálloda

igazgatósága: Balatonkenese.

HIRDETÉSEK

felvétetnek a kiadóhivatalban
Balatonfüredfürdőn.

Balatonfüred gyógyfürdő.

Vasúti és hajóállomás. — Posta, távirat, telefon. — Erzsébet szanatorium. — Nagy szállók. — Új gyógyfürdő. — Szulfátos, földes, szénsavas, vasas és lithiumos ásványvizek. — Ásványvíz palackozás és szétküldés. — Gyógy-mechanikai intézet. — Röntgen laboratórium. — Ivókúra. — Szakorvosok. — Gyógyszertár. — Felvilágosítást készséggel ad a fürdőigazgatóság. — Egész éven át nyitva van.

